

42 . Bucu | Județ: Ialomița | Punct: Pochină | Anul: 2005

Anul: 2005

Cod RAN: 93030.01

Perioade: Preistorie, Protoistorie, Antichitate, Evul Mediu

Epoci: Epoca bronzului, Hallstatt, La Tène, Epoca romană timpurie, Epoca medievală timpurie, Epoca medievală timpurie, Evul Mediu

Tipuri sit: locuire, descoperire funerară, descoperire izolată

Categorii sit: Domestic, Religios, ritual și funerar, Neatribuit

Autori: Radu Coman, Elena Rența

Instituții: Muzeul Județean Ialomița, Muzeul Județean Ialomița

Rezumat

Situl Bucu Pochină a fost identificat în urma unor cercetări arheologice de suprafață din primăvara anului 1987 și se află amplasat în partea central – sudică a actualei vetre a satului Bucu.

Pe suprafața de peste 5 ha rezervată cercetărilor arheologice au fost identificate: o locuire sporadică de la sfârșitul epocii bronzului, cultura Coslogeni, o așezare din prima epocă a fierului, o așezare din a doua epocă a fierului, o necropolă sarmatică, o așezare medieval timpurie și câteva bordeie din sec. XVI – XVIII.

Cercetările arheologice din campania 2005, s-au desfășurat pe trei secțiuni orientate N-S, perpendiculare pe marginea terasei râului Ialomița, pe o suprafață de cca. 225 m².

Locuirea Coslogeni este destul de puțin consistentă, în anul 2005 descoperindu-se doar două gropi de formă tronconică cu inventar arheologic specific acestei perioade.

Între complexele arheologice aparținându-i așezării din prima epocă a fierului a fost cercetată integral o groapă de cult, suprapusă de un bordei aparținându-i aceleași așezări.

Așezarea getică (sec. IV-III a.Chr.)

B23 este un bordei de mici dimensiuni, orientat VNV. Pe latura nordică și vestică s-au păstrat și resturi ale pereților cuptorului.

B24 Este amplasat la N de bordeiul nr. 23, cu orientare NE – SV, cu vatră în interior și podea destul de bine conservată.

Inventarul descoperit în complexele arheologice a fost format din material ceramic fragmentar, chirpic, zgură, oase de animale.

Morminte sarmatice

M12 și M13. Au fost descoperite două morminte de înhumatie aparținând unor copii. Nu s-au păstrat decât puține oase craniene și fragmente de la oasele lungi, groapa lui M13, orientată N-S, conturându-se cu mai mare claritate.

A fost descoperit un singur bordei al acestei așezări, deranjat în parte de gropi moderne. Cuptorul acestuia destul de bine păstrat, orientat NV-SE, era așezat pe latura nordică.

Inventarul arheologic descoperit în locuință a fost sărac, cele câteva fragmente ceramice găsite au aparținut unor vase de uz comun decorate cu striuri orizontale și cu striuri în formă de val.

Așezarea medieval târzie

A fost descoperit și cercetat parțial un bordei situat tot pe marginea terasei. Materialul ceramic fragmentar descoperit se încadrează cronologic între sec. XVI-XVIII, satul Bucu fiind atestat documentar în sec. XVI.

Raport

Situl Bucu Pochină a fost identificat în urma unor cercetări arheologice de suprafață din primăvara anului 1987 și se află amplasat în partea central – sudică a actualei vetre a satului Bucu, învecinându-se cu gospodăriile sătenilor la N și cu platforma de resturi menajere la S. Cercetările arheologice au început în

anul 1990 ca săpături de salvare în cadrul unui amplu proiect de îmbunătățiri funciare la care s-a renunțat. Datorită importanței descoperirilor, fără a-și pierde însă caracterul de salvare deoarece sătenii confundă frecvent platforma de gunoi cu rezervația arheologică, cercetarea devine sistematică, ultimii ani axându-se pe acea suprafață care era mai expusă evenimentelor nedorite.

Pe suprafața de peste 5 ha rezervată cercetărilor arheologice au fost identificate: o locuire sporadică de la sfârșitul epocii bronzului, cultura Coslogeni, o așezare din prima epocă a fierului¹, o așezare din a doua epocă a fierului², o necropolă sarmatică³, o așezare medieval timpurie și câteva bordeie din sec. XVI-XVIII⁴.

Cercetările arheologice din campania 2005, s-au desfășurat pe trei secțiuni orientate N-S, perpendiculare pe marginea terasei râului Ialomița, pe o suprafață de cca. 225 m².

Observațiile asupra stratigrafiei făcute în anii anteriori rămân, în general, valabile. Întreaga suprafață cercetată a fost acoperită cu un strat amestecat cu multe resturi menajere contemporane care la marginea terasei, datorită evacuărilor mecanice care s-au produs ritmic, a atins peste 0,50 m grosime. Spre interiorul terasei, odată cu evacuările acestor resturi, stratul de pământ pe care au fost depuse a fost răzuit, stratigrafia fiind deranjată și de multe gropi moderne și de cuptoare pentru ars cărămidă. Sub stratul format în ultimii ani se află un strat de pământ cenușiu-negricios, granulat, cu grosimea oscilând între 0,10-0,50 m, în care au fost descoperite fragmente ceramice aparținând epocii fierului, medievale timpurii, chirpic și oase de animale.

Urmează un strat de pământ cenușiu-gălbui, destul de sărac în inventar arheologic, remarcându-se printre materiale ceramice hallstattiene și câteva fragmente de vase aparținând culturii Coslogeni de la sfârșitul epocii bronzului. Grosimea acestui strat de pământ se încadrează între 0,15-0,40 m, la baza lui situându-se pământ galben, steril din punct de vedere arheologic.

Așa cum s-a subliniat și în anii anteriori, locuirea Coslogeni este destul de puțin consistentă, în anul 2005 descoperindu-se doar două gropi de formă tronconică cu inventar arheologic specific acestei perioade. Câteva fragmente provin de la un vas de mari dimensiuni cu pereții având grosimea de 5 cm, lucrat din pastă cu impresiuni lăsate de materiale vegetale și decorat pe buză cu alveole alungite. Pe suprafața interioară a unuia dintre aceste fragmente, s-au păstrat resturi de la o amenajare cu lut aplicat. Atât profilul cât și amenajarea interioară indică o asemănare cu vasul de cult format dintr-o cupă ovală așezată pe un suport sub forma literei „H” descoperit la Stelnică Grădiștea Mare⁵ și cu fragmentele descoperite în ruptura malului estic al lacului Strachina din care se prăbușesc frecvent materiale Coslogeni în apa lacului⁶.

Între complexele arheologice aparținându-i așezării din prima epocă a fierului a fost cercetată integral o groapă de cult, suprapusă de un bordei aparținându-i aceleași așezări. Are formă tronconică în secțiune, gura ovală cu diametrele de 3,75 x 3,25 m și orientarea NNV-SSE. Pământul de umplutură s-a prezentat sub forma unor straturi de consistență și culori diferite, cele de culoare cenușie-negricioasă erau afânate și amestecate cu cărbune, pigmenți de culoare neagră, cenușă, fragmente ceramice, chirpic cu impresiuni de nuiel, unele bucăți cu o față netezită, fragmente de vatră. Straturile de pământ afânat alternează cu straturile de pământ galben steril al terasei.

Pe fundul gropii, cu o amplasare relativ centrală, s-a detașat de restul pământului de umplutură afânat, o zonă de pământ cu aspectul unei movile alungite, bine băătorit, orientată NE-SV și dimensiunile de cca. 1,90 x 1,40 m, înaltă de 0,55 m în partea centrală. La secționare s-a observat o succesiune de câteva straturi groase de cca. 5-6 cm, lentile de pământ de culoare brun-negricioasă alternând cu lentile de pământ de culoare mai deschisă, pigmentate cu mult galben, roșu și negru. Stratul de bază, gros în partea centrală de aprox. 20 cm, conținea multă cenușă în amestec cu mici cărbuni și pigmenți de culoare neagră.

În pământul băătorit au fost descoperite câteva fragmente ceramice hallstattiene între care două fragmente de strachină cu marginea arcuită interior, unul decorat cu caneluri dese și mai puțin oblice, amplasarea canelurilor în acest fel apărând pe puține fragmente de strachini descoperite în așezarea hallstattiană de la Bucu, câteva fragmente de chirpic și câteva așchii de oase de animale.

Din analiza stratigrafică rezultă că inițial a fost amenajată zona centrală după care au urmat operațiunile de umplere. Când umplerea s-a realizat până la înălțimea de cca. un metru de la fundul gropii, lângă peretele

nordic a fost depus un animal, orientat E-V cu capul spre E, după datele preliminare aparținând categoriei suine. Scheletul, așezat cu spinarea spre gura complexului arheologic, membrele anterioare și posterioare orientate spre V, s-a păstrat într-o stare relativ bună, completarea informației urmând a se face după analiza de specialitate. A fost depus pe un strat de cenușă cu o bogată pigmentație de culoare neagră și mult cărbune, gros de 2-3 cm, care suprapunea un strat de pământ galben compact foarte slab pigmentat cu negru, gros de aprox. 0,50 m, la rândul lui așezat pe o lentilă de cenușă, cam de aceeași grosime cu prima, bine pigmentată cu negru, amestecată cu mult cărbune, care acoperea, la această cotă, toată suprafața complexului de cult. Sub ea, sprijinindu-se cu baza pe fundul gropii, era un strat de cca. 0,40 m de pământ galben, prin structură și culoare foarte apropiat de pământul galben steril. Primul strat, începând de la bază, care înconjură zona centrală și ocupa în bună măsură fundul gropii, era format din pământ afânat de culoare negricioasă, pigmentat cu cărbune și pământ galben.

Un strat de pământ galben acoperea scheletul, succesiunea stratigrafică încheindu-se în partea superioară cu un strat de pământ cenușiu-gălbui.

Inventarul arheologic descoperit a fost compus din material ceramic fragmentar aparținând tuturor categoriilor documentate de-a lungul anilor în această așezare.

Decorul vaselor de uz comun, având ca element de bază brâul alveolat întrerupt de mici apucători cu o alveolă pe mijloc, este amplasat la partea superioară. La această regulă sunt însă și câteva excepții când de la baza apucătorii coboară pe corpul vasului într-o dispunere ușor oblică, fără a se ști când și cum se încheie, unul sau două capete de bandă alveolată, în acest din urmă caz asociindu-se și cu mici alveole amplasate pe margine, care se asociază însă și cu decorul compus numai din brâu orizontal.

Pe un fragment ceramic atipic, sub brâul orizontal cu apucătoare și alveolă pe mijloc apare și al doilea brâu orizontal alveolat. Aici trebuie să menționăm și două fragmente care par din același vas decorate cu capete de bandă alveolată pornind oblic din buză cu baza pe brâul orizontal sau pe apucătoarea amplasată pe brâu. L-am menționat deoarece în cazul cercetărilor de la Bucu Pochină care s-au desfășurat până în prezent pe o suprafață deloc neglijabilă, decorul cu bandă din buza vasului nu a mai fost întâlnit.

Pe două fragmente ceramice atipice brâul alveolat este așezat în ghirlandă iar alte două fragmente indică un decor format din mici alveole așezate în șir orizontal.

Fragmente dintr-un vas tronconic de dimensiuni reduse indică un decor format din patru mici apucători cu alveole pe mijloc, așezate diametral opus, din care s-au păstrat doar trei.

Din inventarul arheologic al complexului de cult face parte și un mic fragment ceramic lucrat din pastă grosolană cu cioburi pisate, ars oxidant, dintr-un vas de tip strecurătoare cu diametrul gurii redus și corp globular, al doilea dintr-un asemenea vas, primul fragment descoperit, provenind de la gura lobată a unui vas de tip strecurătoare cu corp globular, s-a aflat în inventarul unui bordei situat la mică distanță față de complexul de cult.

Dintr-o pastă de o calitate mai bună, folosind în compoziție cioburi pisate, au fost descoperite fragmente de vase bitronconice cu gura evazată și fragmente de străchini cu marginea arcuită spre interior, de culoare neagră sau gălbuie și lustruite.

În ceea ce privește decorul, unele fragmente de străchini sunt decorate cu caneluri oblice pe margine dar cele mai multe sunt fără decor. Situația se impune a fi subliniată deoarece în majoritatea complexelor arheologice hallstattiene cercetate procentul cel mai mare a fost deținut de fragmentele de străchini decorate. Și în ceea ce privește amplasamentul canelurilor apar mici excepții, pe un fragment sunt perpendiculare pe buza străchinii iar pe altul coboară aproape vertical pe umărul vasului, amplasamentul din ambele situații fiind întâlnit destul de rar. Rar este și decorul sub forma a două proeminente verticale trase din buza străchinii coborând cca. 2 cm pe umăr.

Un fragment de vas de bitronconic, de culoare neagră, cu suprafața exterioară frumos lustruită este decorat, pe corp, începând cu baza gâtului de care era despărțit de un mic prag, cu caneluri verticale și mici proeminente conice, plasate tot la baza gâtului.

Câteva fragmente aparțin unor căni lucrate tot din pastă cu cioburi pisate, cu corpul bitronconic și o

toartă supraînălțată, cu suprafețele de culoare neagră și lustruite. Un fragment de toartă, cu secțiunea dreptunghiulară, avea două orificii, probabil de la o operațiune de reparare.

Au mai fost descoperite și câteva fragmente de cești lucrate dintr-o pastă de calitate bună, având în compoziție nisip fin, de culoare neagră, cu un aspect foarte îngrijit.

Din inventarul acestui complex arheologic face parte și un fragment de fusaiolă tronconică din os, o unealtă din os de tip răzuitor de mici dimensiuni, un astragal perforat, două cute din piatră, un mic lustruitor dintr-o gresie de culoare roșietică-maronie și un fragment de lamă din silex.

A mai fost descoperită o cantitate destul de mare de chirpic, unele fragmente având o față netezită sau purtând impresiuni de nuiiele, fragmente de vatră și de oase de animale.

În ceea ce privește fragmentele de vatră, subliniem faptul că este primul complex arheologic în care acestea au în structură bucăți destul de mari de lut ars ce par a proveni de la alte vetre ieșite, probabil, din uz.

Așezării din prima epocă a fierului îi mai aparțin câteva gropi menajere de formă tronconică.

Din inventarul acestora, predominant ceramic, mai face parte o fusaiolă bitronconică, din lut, o cute din piatră și o piesă din corn cu patru perforații, pe jumătate goală în interior. Primele două orificii, cu diametrul de 3 mm, sunt amplasate pe jumătatea goală, celelalte, cu diametre de 5 mm, au fost practicate pe jumătatea plină.

Cornul, aparținând categoriei ovi-caprine, a fost frumos lustruit și decorat la bază cu incizii sub formă de romburi înălțuite.

Așezarea getică (sec. IV-III a.Chr.)

B23 Se situează în apropierea marginii actuale a terasei și a fost distrus în bună măsură de un șanț modern care se înscrie paralel cu aceasta. Este un bordei de mici dimensiuni cu cuptor realizat prin cotlonire, destul de bine păstrat, amplasat la VNV. Vatra, de formă ovală, amenajată pe pat de fragmente ceramice, multe de la amfore, era ușor înclinată spre bordei și avea dimensiunile de cca. 1,35 x 1 m. Pe latura nordică și vestică s-au păstrat și resturi ale pereților cuptorului.

B24 era amplasat la N de bordeiul nr. 23, la o distanță de aprox. 22 m. Are formă rectangulară, orientarea NE-SV și dimensiunile laturilor de cca. 3,25 x 2 m. În interiorul bordeiului s-au descoperit resturile unei vetre. Podeaua, din pământ cenușiu-negricios, bătătorit, bine conservată, se situa la cota de -1,15 m, față de nivelul actual de călcare.

Au mai fost descoperite și câteva gropi menajere de formă tronconică și dimensiuni, în general, reduse.

Inventarul descoperit în complexele arheologice a fost format din material ceramic fragmentar, chirpic, zgură, oase de animale.

Materialul ceramic se înscrie în categoriile și tipologia documentată în perioada 1990-2003.

Morminte sarmatice

M12 și M13. Au fost descoperite două morminte de înhumăție aparținând unor copii. Nu s-au păstrat decât puține oase craniene și fragmente de la oasele lungi, groapa lui M13, orientată N-S, conturându-se cu mai mare claritate (1,45 x 0,70 m).

În umplutura unui cuptor modern de ars cărămidă, relativ la distanță față de M12 și M13, au mai fost descoperite fragmente ale unui craniu de copil. M12, a avut ca inventar două vase de mici dimensiuni, unul dintre acestea păstrându-se mai bine. Ambele au formă bitronconică cu gura evazată și sunt lucrate din pastă grosolană cu cioburi pisate în compoziție.

Inventarul lui M13, a fost format dintr-o cană de formă bitronconică, lucrată tot din pastă grosolană, păstrată într-o stare precară de conservare.

Așezarea medieval timpurie

A fost descoperit un singur bordei al acestei așezări, deranjat în parte de gropi moderne. Cuptorul acestuia destul de bine păstrat, orientat NV-SE, era așezat pe latura nordică. Vatra, de formă ovală, avea

diametrele de 1,60 x 1,40 m. S-au mai păstrat și resturi de la pereții cuptorului care se ridicau cu cca. 0,20 m față de nivelul vetrei.

Inventarul arheologic descoperit în locuință a fost sărac, cele câteva fragmente ceramice găsite au aparținut unor vase de uz comun decorate cu striuri orizontale și cu striuri în formă de val.

Așezarea medieval târzie

A fost descoperit și cercetat parțial un bordei situat tot pe marginea terasei. Materialul ceramic fragmentar descoperit se încadrează cronologic între sec. XVI-XVIII, satul Bucu fiind atestat documentar în sec. XVI.

Note

- 1. A. Păunescu, E. Rența, Contributions à la connaissance des habitats de la culture Coslogeni dans la Vallée de la Ialomița, CCDJ 10, 1993, p. 193-197.
- 2. E. Rența, Așezarea getică de la Bucu-Pochină (sec. IV-III a.Chr.) I, Ialomița 4, 2003-2004, p. 137-184.
- 3. idem, Necropola sarmatică de la Bucu, jud. Ialomița, Ialomița 3, 2000, p. 39-57.
- 4. A. Păunescu, E. Rența, Așezarea medieval timpurie de la Bucu, jud. Ialomița, Arheologie Medievală 2, 1998, p. 51-77; E. Rența, Așezarea medieval timpurie de la Bucu, jud. Ialomița (II), Arheologia Medievală 3, 2000, p. 11-36.
- 5. N. Conovici, Gh. Matei, Stelnica-Grădiștea Mare, jud. Ialomița, CCA 1983-1992, București, 1997, p. 101-104.
- 6. Inedit. Cercetări arheologice de suprafață E. Rența, R. Coman, Gh. Dobre, B. R.

Informații suplimentare online

[Raportul 3332 din cronica.cimec.ro](http://raportul3332.din.cronica.cimec.ro)

[Localizare pe hartă, folosind Mapserver Cimec.ro](http://localizare.pe.harta.folosind.Mapserver.Cimec.ro)
